

TỪ NGUYÊN TẮC PHÒNG CHỐNG DỊCH BỆNH TRUYỀN NHIỄM ĐẾN PHƯƠNG PHÁP PHÒNG CHỐNG DỊCH BỆNH DỊCH TẢ LỢN CHÂU PHI VÀ ĐỊNH HƯỚNG CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG DỊCH BỆNH TRONG THỜI GIAN TỐI

Hoàng Khánh Hưng

Trạm Chăn nuôi và Thú y huyện Vĩnh Cửu tỉnh Đồng Nai

I. LÝ THUYẾT VỀ ĐIỀU KIỆN ĐỂ XẢY RA DỊCH VÀ NGUYÊN TẮC PHÒNG CHỐNG DỊCH

1. Điều kiện để xảy ra dịch

Nói đến việc phòng chống dịch bệnh truyền nhiễm là nói đến phòng chống sự truyền lây, vì nếu không xảy ra sự truyền lây thì tên gọi Dịch bệnh truyền nhiễm nguy hiểm chỉ còn một chữ « Bệnh » mà không được gắn theo các từ như « Dịch » và « truyền nhiễm nguy hiểm » nữa, vì nó không thể lây lan thành dịch nên không còn tính nguy hiểm.

Mà muốn phòng chống sự truyền lây thì phải lấy Sơ đồ truyền lây làm kim chỉ nam để hành động.

Sơ đồ truyền lây:

Nguồn bệnh → Sự truyền lây → Vật cảm nhiễm

Theo sơ đồ truyền lây thì điều kiện để xảy ra dịch là: Dịch bệnh chỉ có thể xảy ra khi môi trường chăn nuôi hội tụ cả 3 mắt xích sinh học, đó là: Nguồn bệnh, động vật cảm nhiễm và sự truyền lây (sự lây nhiễm mầm bệnh từ nguồn bệnh sang động vật cảm nhiễm).

Trong chăn nuôi, 3 mắt xích sinh học được hiểu như sau:

a/ Động vật cảm nhiễm

Là động vật sẽ bị nhiễm bệnh khi có tiếp xúc với nguồn bệnh. Việc tiêm đầy đủ vacxin phòng bệnh sẽ làm mất tính cảm nhiễm của động vật với mầm bệnh.

b/ Nguồn bệnh

Là động vật mắc bệnh hoặc sản phẩm của động vật nhiễm bệnh như thịt, trứng, sữa, và các dịch

tiết, chất thải khác của động vật bệnh như : đờm, nhớt, máu, nước tiểu, phân. Nguồn bệnh phát sinh chủ yếu do người chăn nuôi thực hiện việc bán thào động vật mắc bệnh cho thương lái giết mổ lậu và vứt động vật bệnh ra môi trường bên ngoài như : rừng tràm, sông, suối, bãi rác...Vi:

+ Khi vào tay thương lái, gia súc/gia cầm bệnh sẽ phải đi qua các khâu: vận chuyển, giết mổ, buôn bán như gia súc/gia cầm khỏe. Các khâu này sẽ biến các con gia súc, gia cầm bệnh thành nguồn lây khổng lồ do việc vận chuyển gia súc/gia cầm bệnh không đúng quy định sẽ làm rơi rớt các chất thải như đờm, nhớt, phân, nước tiểu... các loại chất thải này sẽ là các nguồn lây nhỏ được phân tán rải rác trên đường vận chuyển. Việc giết mổ gia súc/gia cầm bệnh sẽ tạo ra nhiều sản phẩm nhỏ khác như đờm, nhớt, máu, nước tiểu, phân... Các sản phẩm này sẽ là các nguồn bệnh nhỏ và được phát tán ra hệ thống cống, rãnh; từ hệ thống cống, rãnh, nguồn bệnh sẽ phân tán ra môi trường và vào khu vực chăn nuôi khi xuất hiện các phương thức truyền lây (các chất thải len lỏi ra sông, suối, giếng... các nguồn nước này sau đó được người chăn nuôi sử dụng). Việc buôn bán thịt gia súc/gia cầm bệnh sẽ làm nguồn bệnh đi theo từng miếng thịt phân tán ra thị trường và vào các nông hộ/ trang trại khi người chăn nuôi sử dụng nhăm thịt của gia súc/gia cầm bệnh.

+ Khi gia súc/gia cầm chết bị vứt ra môi trường, khi nằm ở sông, suối, rừng tràm thì gia súc/gia cầm chết sẽ là một nguồn bệnh tồn tại lâu dài.

c/ Sự truyền lây

Là sự lây truyền mầm bệnh từ nguồn lây vào động vật cảm nhiễm. Sự truyền lây chỉ xuất hiện khi có các điều kiện khách quan và các điều kiện chủ quan. Điều kiện khách quan là gió, nước, chim đưa mầm bệnh từ chuồng gia súc/gia cầm bệnh và

từ xác gia súc/gia cầm bị vớt ra môi trường...vào chuồng gia súc/gia cầm khỏe. Điều kiện chủ quan là do người chăn nuôi không thực hiện an toàn sinh học nên đưa mầm bệnh từ bên ngoài vào chuồng nuôi.

2. Nguyên tắc phòng chống dịch cơ bản

Dịch bệnh chỉ xảy ra khi môi trường chăn nuôi hội tụ đủ 3 mắt xích sinh học. Như vậy muốn phòng chống dịch bệnh, chỉ cần tiến hành cắt đứt 1, 2 hoặc 3 mắt xích sinh học thì dịch bệnh sẽ không thể xảy ra. Phương pháp nào càng cắt được nhiều mắt xích sinh học thì phương pháp đó càng tối ưu.